

BISERIC'A SI SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl. — cr.
 „ „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „
 Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . . 7 „ — „
 „ „ „ „ 1/2 „ . . . 3 „ 50 „

Pretulu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
 cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintiele se se adreseze Redactiune
 dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la
 institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la
 secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu
 din Aradu.

Capitululu greco-catolicu de Orade-mare, cuprinsu de dorere profunda, incunoscintieza cu inim'a intristata, in numele seu si alu clerului diecesanu intregu, precum si alu consangeniloru respectivi, doiós'a mórte a Archipastoriului **Ioanu Olteanu**, episcopu diecesanu gr. cat. de Oradea-mare, camerariu secretu papalu, comendatoriulu stral. ordu Leopoldinu, proprietariulu crucei mari a ordului Franciscu-Iosifu I. sel. sel. intemplata in resiedinti'a dominiului seu episcopescu, in Beinsiu, in urmarea unui morbuindelungatu dupa primirea devota a SS. Sacramente ale moribundiloru, in 29 Novembre a. c. la 4 1/4 óre dupa amédi in anulu 38 alu vietiei, 4 alu gubernarei acestei diecese concredite grigei sale archieresce, si respective 7 alu episcopatului seu.

Remasitiile pamentesci ale archipastoriului cunoscutu despre virtutile sale patriotice si umanitarie, dupa binecuventarea loru in Beinsiu, se voru straportá la resiedinti'a sa episcopesca si se voru espune in biseric'a catedrala, de unde dupa s. jerfa propitiatória, ce se va aduce Creatoriului in catedrala in 5 Decembre la 8 óre dimneti'a, la 9 óre se voru asiediá spre repausu dupa ritulu bisericeí gr. cat. in cript'a apartienatória.

La care trista solemnitate suntu invitati cu onóre toti veneratorii repausatului in Domnulu.

Eterna fia memori'a lui!

Oradea-mare, 30 Novembre 1877.

Discursulu pronunciatu de Inaltu Preasantitulu Metropolitu Primate la deschiderea santului sinodu in 30 oct. a. c.

Preasantitiloru Frati Episcopi!

Cu bucuri'a ce trebuie se nasca in mine vederea tuturor ierarhiloru nostri, adunati spre a lucrá in

unire si armonie pentru binele bisericeí, ve diu din inima bine ati venit.

Cunoscutu ve este iubitoru frati, cá din caus'a absentarei legitime a cátorva din membri, santulu sinodu n'a potutu tienea siedintie sesiunea trecuta. De aceea celu antaiu lucru ce trebuie se ne atrage atentiunea e de a dá o solutiune chestiuniloru, ce sunt pendinte.

Nu credu, cá in vreuna din eparchii se nu se fi observatu inconvenientulu citarei preotiloru pe la tribunale si judecatorii de pace, spre a depune juramentu. Santulu sinodu in cerculu competintiei sale chiar in acésta sesiune ar trebui se se ocupe fórté seriosu de modulu armonisarei legi civile cu practic'a seculara pazita de biserica in privirea juramentulu preotiloru.

Ultimulu punctu asupra caruia mai atragu luarea aminte a santului sinodu, e acél'a alu apelului preotiloru. Legea bisericésca ne putendu fi mai severa de cátu cea civila, am indeplini unu actu de mare dreptate, daca am suprimá art. 44 din regulamentul de procedare, si l'am inlocui cu art. 69 din regulamentul de disciplina, ce lasa preotiloru facultatea de a apelá si pentru alte casuri atingátore de servitiile bisericesce si de disciplina.

Dorindu ca lucrarile nóstre se aiba unu bunu succesu, rogu pre Ddiu a reversá asupra loru binecuventarile sale.

Incercari pentru unirea biseriilor.

Biseric'a, mam'a nóstra comuna, la tóte servitiile sale divine se róga pentru „unirea (impreunarea) tuturor“, si totusi pucinu se ocupa crestini de acésta ideia maretia, de unirea tuturor ómeniloru! Vocea bisericeí ne chiama in unire si noi ne separamu totu mai multu, si totu mai tare ne invrajbimu. Óre candu vor cunosce crestini, cá desbinarea si dusmani'a sunt in dau'n'a crestinismului si a ómeniei in genere? Candu vor intielege ei binecuventarile ce isvorescu din unirea, concordia si fratiitatea intra ómeni?

Biseric'a in sine este unire: „Numele biserica, dice s. Chrisostomu, nu inseamna desbinare, ci unire si invoire.“ Asiadara, cine voiesce se aiba locu

in biserica, cauta se vietuiesca in unire cu ceilalti. Dar o timpuri! o moravuri! „Fér'a nu se opune legii lui Ddieu“ dice s. Vasiliu. Dumnedieu comandá féráloru din barc'a lui Noe se stee pe pace si-lu ascultara, éra noi omenii, fiintie rationale, cari suntemu frati intre noi, cari avemu 'acelasi tata in ceriu, noi crestinii se n'avemu unire? „Cei ce introduc desbinarea, dice S. Irineu, acestia sunt ómeni seci, fora de amórea divina.“ Fericiti insa cei facatori de pace, cei ce introduc unirea intre cei desbinati, cá acei'a fiii lui Ddieu se vor chiamá.

Multe veacuri au trecut, decandu crestinismulu, cuprinsu la inceputu in o singura biserica, se afla sfasiatu in mai multe biserici cu principii si directiuni osebite. Incerarile de reunire cáte s'au facutu au remasu tóte zadarnice, ba desbinarea a luat dimensiuni si mai ingrozitoare in secolulu 16 cu reformatiunea din occidentu! Astfelu greutatile in restabilirea unei intielegeri perfecte devenira totu mai mari. Gratia insa spiritului ce adiéza secolulu nostru, ideia reunirei bisericiloru crestine astadi are partinitori devotati mai in tóte bisericile, cari prin consultatiuni si cercetari seriose tindu a restabilí impacatiunea si infratirea tuturor bisericiloru.

In scopulu acest'a s'a ténutu in tomn'a anului 1875. la Bona, in Germania, o conferintia din cei mai eruditi barbati ai bisericei. Lucrarile acestei conferintie sunt de mare inportantia, si credemu a face placerea publicului impartesindu unele detaiuri asupra lor. La conferintia au luat parte aprópe la o suta de persóne din biserica catholiciloru vechi, anglicana si ortodoxa. Biserica ortodoxa orientala, a fostu representata anume, biserica din Constantinopolu de archimandritii, Anastasiadis si Vrieniu, amendoi profesori, unu diaconu si unu profesor din Macedon'a. Din partea bisericei Russe au asistatu doi protoierei Ianisev si Tacialof, profesorulu de teologia Osinin, doi consilieri de stat Filpov si Suchotin, Kircev directorulu societatií pentru cultura religioasa din Petersburg. Din regatul Greciei Archiepiscopulu Licurgu si doi profesori dela universitatea din Atena, Damalas si Rosis. Din partea bisericei serbe a fostu unu archimandritu. Din partea bisericei ortodoxe romane au fostu Preasantitii Melchisedecu, Episcopulu Dunarei de josu si Archiereulu Genadie, fostu Argesiu. *)

Vechii catholici au avutu in fruntea lor pre Döllinger si episcopulu Reinkens. Din biserica anglicana si anglo-americanu au participatu unu numeru de peste cincideci persóne, intre care si episcopulu de Gibraltar Dr. Sandfort.

Conferintiele au luat in discussiune dogm'a despre purcederea santului spirit. Dupa câteva consultatiuni prealabile, pentru tratarea grelelor cestiuni privitoare la unirea in doctrina despre purcederea s. spiritului s'a constituitu o comisiune compusa din câteva membrii ai diferitelor biserici. In comisiune au fostu alesi: Preasantitulu Licurgu, Anastasiadis, Vrieniu, Ianisev, profes. Osinin, din partea ortodoxiloru; Reinkens, Döllinger si Langen din partea catoliciloru vechi, ér din partea anglicaniloru si americaniloru au fostu alesi Dr. Liddon, Meyrik, anglezi, si Dr. Newin americanu.

Comisiunea mentionata stabilindu formul'a unirei, si-a prezentatu elaboratulu seu in sedinti'a generala prin Döllinger, care l'a insocitu de urmatoarea espunere:

„Multor'a se póte para o intreprindere fórté cutezatória si ilusoria de a dori a se ajunge la unire in unu terminu asia de scurtu asupra unor cestiuni religioase atátu de disputate, cari au motivatu o lupta seculara si au despartitu lumea crestina in doué parti. Disput'a despre aceste cestiuni se prelungeste in cursulu unei intregi mii de ani, si nu numai biserica romana (papala) dar si bisericile ce s'au desbinatu de ea in epoc'a reformatiunei, n'au potutu ajunge la nici o unire asupra acestor cestiuni. Indoiál'a despre successulu intreprinderi nóstre nu odata s'a espi-

matu in diferite organe ale pressei. Si daca cu tóte ace noi totusi nu perdemu speranti'a unirei, acést'a vine de acolo, cá recunóscemu aceea lege istorica, in pu careia certele religioase continua de comunu in curger veacuri intregi, fora dorintia de impecare, dar apoi unu periodu candu esu la lumina cauzele acestor c atátu cele ascunse cátu si cele vedite, si in acelu timp arata lesne si chiar usioru de realizatu aceea ce naini parea de imposibilu. Asia a fostu d. e. cu cért'a cea despre arianismu, care a continuatu dela veaculu IV. la VII. si a fostu sustienuta cu totu felulu de argumente arianesce. Inca popóre intregi primiau sist ariana, care avea caracterulu unei formule religioase de bite, candu deodata a strabatutu in masse o convinger neralu, cá a sositu sfersitul certelor, si cá numai constantialitatea (omusia, de o fiintia) este compatibila cu tulu rescumperarei. Ceva asemenea se póte intemplá: cért'a de care ne ocupamu acum; trebue numai a ne s pentru unirea in punctele esentiale, diferentiele secundar de mica valóre trebne a se tolerá, ca opiniuni scolastice a teorii teologice.

Multi dintre noi atátu la resaritu cátu si la apus venit la convictiunea cá noi in adeveru am intratu in nou periodu de timp. Pentru biserica orientala aculipsitu ori ce cuventu de a se mai teme cá la apus form'a doctrinei de acolo se urmaresce interese particulare de a ajunge la dominiune asupra crestinelor orientale. Pe candu in timpurile anteriore motivele tendintelor niste totudeuna nu erau de totu curate, nu erau cu tóte straine de amesteculu intereselor egoiste, nici odata n fostu curatu religiose, chiar si atunci candu Roma n cursu directu intrigelor sale. Biserica orientala totde se teme cá ori ce consimtiementu la pacificare din partei, Roma lu-va intrebuintá spre scopurile sale egoiste interesele dominiunii asupra bisericei orientale; acum a biserica, gratia puternicei protectiuni a Rusiei, se afia in positiunea cea mai favorabila. Nici unu felu de perdurilitice nu potú fi legate acum pentru biserica orientala causa unirei ei cu apusulu. Dovada cá si orientali au a convingere este presenti'a lor aici. Cu modulu acestu putemu a nu recunósce cá a sositu o generala prefaceri privilegii anteriore, daca nu si in privre catra cestiunea ciala cu care noi ne ocupamu acum. Cestiunea acést'a deuna va remané mai multu o afacere a teologiloru, care le este fórté naturala o firma dedare traditiunei. Dar nu potú ignorá mentionat'a mare prefacere ce s'a produs in vederi. In timpul presentu pe ce merge totu mai n se invapaiéza lupt'a intre credinti'a crestina in genere intre necredintia séu materialismu. Noi nu putemu fora frica la acést'a lupta uriasa, pentrucá cine scie in sta lupta cáte perdiri va suferi cultura si civilizati nóstra cea crestinesca. Pentru aceea noi nu putemu repaosá cu unu egoismu angustu numai pe nisce forme teologice abstracte si a continuá cért'a pentru densele n pentrucá stramosii nostri s'au certatu pentru densele.

Diferentiele cele de mica valóre, traditiunile spiri de cért'a, polemicu, desbinatoriu a partidelor teologice teriore, trebue se-lu lasamu la o parte. Cestiunea u pentru noi o inlesnesce inca si altu ceva. Inca din vea 14 s'a ivitu o massa intréga de falsificatiuni atátu din p ierarchiei cátu si din partea teologiloru. Eu voiu aminti mai aceea cá d. e. la sinodulu de Florentia (1439) und incercatu a ajunge la unire cei mai inalti demnitari spiri si lumesci, in decursu de trei septemani s'au disputatu de autenticitatea séu falsificatiunea unui locu din o opé santului Vasiliu celu mare. Tocmai fórté tardiu s'au d peritu cá acelu locu in adeveru érá falsificatu. Astfelu falsificatiuni in timpurile anteriore se descoperiau cu mare greutate decâtu acum, si pentru aceea in timp acelea produceau mari incurcaturi. In timpul presente

*) „Bis. ort. rom. a. II.“

tic'a in cele esentiale a facutu a fi imposibila o asemenea încurcatura produsa prin falsificatiuni. Si in cestiunea despre purcederea santului spirit, progresul in acesta privire trebuie se arate binefacatori'a sa actiune."

Dupa acest'a, Döllinger a cetitu patru puncte asupra carora comisiunea a ajunsu la contielegere. Punctele acestea sunt urmatorele:

1. Noi consimtimu a primi simbolurile ecumenice si definitiunile de credintia a bisericeii antice.

2. Noi consimtimu a recunósce cá adaogerea „Filioque“ la simbolulu credintiei s'a facutu in modu nelegatu, din punctulu de vedere a dreptului canonicu bisericescu.

3. Noi toti ne tienemu de espunerea doctrinei despre santulu Spiritu in acea forma, in care ea se espune la parintii bisericeii nedespartite.

4. Noi renunciamu la ori ce conceptiune si la ori ce modu de exprimare, in care s'ar cuprinde vr'o recunoscere a doua principie seu arché seu aitia in treima.

Pentru explicarea acestoru puncte Döllinger a facutu urmatorele comentarie, si anume, asupra punctului primu elu arata cá bisericea antica nedespartita se intinde diu timpulu apostoliloru pana la secolulu optu. — Numai pana atunci au fostu sínódele esumenice, pana candu inca tota bisericea avea reprezentantii sei la sínóde, de si nu in numeru egal. Dara dela timpulu despartirei bisericeii sínóde usu ecumenice n'au mai fostu. Inca in Roma, precum este cunoscutu acum, deja dela inceputulu veacului VI. s'a facutu o orientat falsificatiune spre confirmarea acelei doctrine cá ori ce siru un nodu convocatu de Papa, seu tienutu sub presedinti'a lui u tottrebuie a se privi de ecumenicu. Ne autentic'a corespundintia, care s'ar fi tienutu intre Papa Silvestru si sínódule de Nicea este nascocita anume cu acestu scopu. Grecii totdeu au negatu autenticitatea acestora si a altora asemenea nascociri a latiniloru, si la ei s'a inradacinatu astfelu de neinvoiste, credere catra latini, in cátu pe urma, ei au respinsu (la sínódule din Florentia) chiar marturiile autentice ce-le opuneau latinii. La aparentele sínóde ecumenice din evulu mediu Papii nici odata n'au mai invitatu reprezentanti din bisericea orientala. La Sínódule Florentinu participarea episcopiloru greci a fostu forciata numai de interesele politice a imperatoriloru grecesci, si de aceea a fostu nefructuosa. Era sínódule din Vaticanu, acesta tragi-comedia la care n'a fostu nici umbra de libertate, deveni numai o pedecă pentru convocarea unui sínódu ecumenicu. Fiindu-cá acum, pentru unu timp indelungatu nu se prevede nici o posibilitate de a convocá unu sínódu intru adeveru ecumenicu, de aceea noi trebuie se ne sirguimu in altu modu a ajunge la unire. Daca noi vom ajunge la unire in cestiunea despre santulu Spiritu, acest'a ar insuflá speranti'a la succese mai departe in actulu unirei.

La punctulu alu 2-le Döllinger a observatu cá prin acestu punctu se dovedesce binevoitorea concessiune din partea teologiloru occidentali in favorea celoru orientali, cá lumea crestina ar trebui se lase neschimbate in simbolulu credintiei cuvintele „care dela Tatalu purcede“, pentru cá acestea sunt insesi cuvintele Domnului, prin urmare cuvinte divine, la cari o adaogire omenesca si cu deosebire aceea facuta pe calea unei decisiuni unilaterale, ar fi scandalosa. A corige o asemenea ilegalitate in totu casulu ar fi o fapta buna. La punctulu 3 a reflectata in scurtu cá parintii bisericeii antice si nedespartite vinu pana la Ioanu Damaschinu (750.) In punctulu alu 4-le Döllinger a aratatu cá si catolicii romani consimtu in totulu cu orientalii, si ei adevarat recunoscun numai unu principiu in sant'a Treime. Dupa terminarea discussiuniloru, in cari au luat parte Döllinger, Reinkens, Archiereulu Genadie, archimandritulu Vrieniu, profesorulu Rossis si protoier. Ianisiev, tote mentionatele patru puncte de resolutiune fusera in genere recunoscute si acceptate.

In siedinti'a ultima, tienuta din partea confeintiei, Döll-

linger a comunicatu cá comisiunea compusa din reprezentantii celoru trei biserici a ajunsu pe temeulu doctrinei lui Ioanu Damascenu la contielegere perfecta asupra urmatoreloru siese teze, privitoare la raportulu celoru trei persóne ale santei Treimi. Tesele sunt aceste:

1. Duchulu santu purcede dela Tatalu, (tu patros) ca din principiu (arché) caus'a (aitia) isvorulu (pègè) divinitatii.

2. Duchulu santu nu purcede dela Fiiulu, pentrucá in divinitate este numai unu principiu, o cauza, prin care s'a produsu totu ce este in divinitate.

3. Duchulu Santu purcede dela Tatalu prin Fiiulu.

4. Duchulu santu este tipu alu Fiiului alu tipului Tatalui, purcediendu dela Tatalu si repaosandu in Fiulu, carele este puterea ce-lu manifesta.

5. Duchulu santu este emanatiune personala din Tatalu, este duchulu Fiiului, dar nu din Fiulu, pentrucá elu este Duchulu gurei lui Ddiu, celu ce esprima cuventulu.

6. Duchulu santu forméza intermediulu intre Tatalu si Fiulu, si prin Fiulu este in unire cu Tatalu.

Dupa citirea acestoru teze la care au aderatu si reprezentantii ortodoxi, fora se preiudece hotarirea definitiva ce sunt in dreptu a luá bisericele loru, Döllinger a declarat cá pentru dogm'a despre s. Duchu intre doctrin'a bisericeii orientale si a cei occidentale, asia dicandu, nu esista nici unu contrastu esentialu. „Se póte sperá, dice elu, cá la resaritu convenirea nóstra actuala, facuta in spiritulu pacii, va gasi recunósckerea si in sferele de influentia, si cá diferenti'a esistenta in acesta cestiune intre doctrin'a credintiei si intre contemplatiunea teologica se va determiná in curgerea timpului totu mai pronunsiatu si mai precisu. Eu me bucuru cá noi am ajunsu la unu resultatu atât de favorabilu, care a trecut de parte peste asteptarile mele. In cele principale si esentiale noi am ajunsu la unitatea cugetarei, seu mai bine dicandu, noi occidentalii, cari apartinemu la bisericea vechiloru catholici si la cea anglicana, am venit la convictiunea, cá in esenti'a lucrului intre noi esista unu acordu realu, cá in cea ce se repórta la esenti'a doctrinei despre credintia, intre noi nu esista nici o diferentia. Eu speru cá si din partea ortodoxiloru curendu va urmá acelasi acordu. Daca in actual'a nóstra adunare ei nu esprima acest'a formalu, acest'a provine de a colo, precum eu sum autorisatu a declará, cá multu stimatii membri ai bisericeii orientale, ce sunt aici presenti au intentiunea mai antaiu a presentá la observarea autoritatiloru loru superioare bisericesci resultatele consultariloru nóstre. Cu tote acestea noi putemu deja dice cá totusi am facutu o fapta mare. Noi occidentalii am venit la unu acordu cu nisce reprezentanti ai bisericeii orientale fórté insemnati si fórté eruditi, asupra acelei doctrine care asia indelungu a despartitu lumea crestina. Daca vom compará lucrarea nóstra cu resultatulu incercariloru unioniste la sínódele de Lionu si Florentia, care luni intregi s'au ocupatu cu certele, cu luptele si cu o polemica aprinsa, atunci noi multumita lui Ddiu, ne putemu laudá cá am facutu cu multu mai multu. Eu cutezu chiar a dice cá atunci a fostu reu, ér in adunarea nóstra s'a reversatu binecuventarea Ddieasca. Acolo au fostu insialatiunea si ingamfarea, ne onestitatea si nesinceritatea, acolo sperau a ajunge la scopu prin nisce falsificari rusinóse, acolo tindeau a ajunge la predominare si se serviau de silnicia si de violentia, acolo amendoue partile se ingrigiau numai de interesele loru politice; ér pe noi ne-a adunatu aici dragostea cea crestinesca, ne-a condusu o singura tendintia spre adeveru, noi am aretat simtiamentulu unei tolerantie reciproce, noi nu tindemu la predominare unulu asupra altuia, ci ne simtimu ca frati in o mare comuniune a bisericeii ecumenice crestine. Pentru acea noi nutrimu convingerea cá tratarile nóstre au fostu conduse de santulu spirit si cá in viitoriu, Ddiu va binecuventá tendintiele nóstre.“ — La sfersitul siedintieloru conferintiei,

episcopulu Reinkens a celebratu „Te-Deum,” pronunsiandu si o scurta rugatiune latina pentru unirea in credintia si in dragoste.

Aceste sunt in scurtu rezultatele lucrărilor conferinției din Bona, pentru unirea bisericilor. Precum se pōte vedē, ele sunt in acordu deplinu cu doctrin'a bisericeii ortodoxe a resaritului. Nu biserica ortodoxa are se face concessiuni, ci bisericele celelalte au se se întōrca la ea ca la isvorulu primitiv; cāci singura biserica ortodoxa este adevērat'a biserica, care a pastratu mostenirea transmisă de apostoli intacta si curata. Vechii catholici, recunosc acēst'a, si ei au lapadatu doctrinele papiste despre purgatoriu, despre indulgentie, despre epitimii si tienu numai doctrin'a antica bisericēscă ca si biserica ortodoxa a resaritului. Ōre peccatiure-aru romanii greco-catholici, unitii, dacă ar imitā pe catholicii vechi, in scopulu unirei a doue biserice, a unui poporu de unu sange si de o limba! Noi vedemu pe biserica vechilor catholici si cea anglicana apropiandu-se de biserica ortodoxa a resaritului, ēr pe biserica romanilor gr. catholici o vedemu departandu-se totu mai multu. Se speramu insa cā ideia reunirei bisericeilor va petrunde si la inim'a romanilor gr. catholici! O Ddieule! candu va veni ōre timpulu ca toti romanii se fie in giurulu aceluiași potiru intr'o singura credintia precum sunt de unu singuru sange, cu o singura limba! —

Unu isvoru de castigu pentru invetiatōrii nostri poporali. *)

Este generala cāinti'a invetiatōrilor nostri poporali a supra salariilor prea mici. Si intru adevēru trebuie se marturisimu si noi cā chiaru si in scōlele mai bine dotate numai atāt'a e salariulu invetiatōrescu in cātu invetiatōriulu nu mōre chiaru de fōme, dar' de acea nu pōte fi vorba ca se ajunga spre sustinerea onorifica a unei familie, cu atātu mai pucinu ajunge spre a cresce copii pre la scōle mai inalte, pre cumu se recere dela unu invetiatōriu, sēu cu alte cuvinte potemu dice, cā salariulu invetiatōrescu, intielegemu cele mai bunisōre, „e prea multu ca se mori de fōme langa elu, dar' spre a traī din elu e prea micu;” va se dica necajesci, vegetezi numai pre langa unu atare salariu.

Ei, dar' ce o se facemu! Timpurile de astadi sunt fōrte critice, grele, anii rei si o multime de neajunsuri nu concedu bietulu poporu ca se face tōte deodată. Cu tōte acestea invetiatōriulu trebuie se traiēsca si pana candu i-sar' potē meliorā sōrtea din partea celor competentii; elu trebuie dar' se afle insusi midiloce prin cari se-si usioreze subsistintia si atari va aflā destule dupa impregiurări, elu pōte se aiba si ocupatiuni laterali, dar' numai de acele ocupatiuni, cari se unescu cu chiamarea unui invetiatōriu, atare este intre altele si economi'a cu diferitii rami.

Nu toti au ocaziune, ce e dreptu, a economisā si a scōte cāstigu din economia, pentru cā unii si dacă ar' voi se economiseze, nu au unde, le lipsește ocaziunea, terenulu, ce se recere spre a potē duce economia intru intielesulu mai largu alu cuventulu. Ei, dar' economi'a se pōte duce si pre unu terenu mai micu, ba si pre unulu fōrte micu, asia intru o gradina de cāteva orgii patrate.

Gradina are fia care invetiatōriu, are gradina de legumi in usulu propriu, afara de acēst'a are gradina de pomi in usulu scōlei sēu indirectu ērasi in usulu invetiatōriulu, elu o pōte folosi si acēst'a dacă chiaru voiesce, firesce fara de a fi iertatu a o folosi spre altu scopu, de cātu numai pentru care este menita.

Avendu dar' invetiatōriulu la dispunere gradina, din acēst'a pre langa o cultura diligenta si ratiunale pōte se scōta venitu curatu cu multu mai mare ca salariulu seu,

*) Atragemu atentiunea invetiatōrilor nostri asupra acestui articolu, pe care lu-estragemu din foi'a „Economulu” Red.

cu atātu mai vertosu, cā timpulu nice de cātu nu-i sēce, elu are preste vēra timpu destulu, ba prea multu beru, care dacă-lu va sci folosi, nu va avē cauza a s'au in contra salariulu prea micu.

Se luāmu spre esemplu o gradinutia numai de metri larga si 50 metri lunga, adeca de 10 arii sēu la stāngini □. Atāt'a este gradin'a fia carui invetiatōriu acēst'a se se face 2 table, un'a mai mica, luandu-sē 6 metri din lungimea gradinei, adeca 120 metri pa dupa ce s'a rigolatu sēu intorsu firesce pamentulu cel cēu in afundime de 40 centimetri, aci se semena si de pere, ciresie si visine paduretie, pre cumu si de p gutui etc. Multu in doi ani vei avē din aceste padure altuitu cāteva mii, se dicemu numai 2000. Acestia se plantēza in cealalta parte a gradinei, asemenea rigola se altuiescu in faci'a loculu primavēr'a indată ce s'au plantatu sēu inainte de acea in mana.

Din acestia dupa 2 ani capeti 2000 pomi nobili, pre usioru se potu vinde a 25—30 cr. si facu sum respectabila de 5—600 fl. v. a. Intru adevēru o suma, este in stare a te smulge dintr'unu necasu cātu de ma

Nu se recere nice o maiestria mare, ca se aiba invetiatōriu pre fia care anu celu pucinu cāte 1000 nobili de vendutu, din cari se scōta cāte 2—300 fiorini ēta cā salariulu lui s'a reduplicatu!

Afara de pomi se mai pōte face scōla de vitia, gurei, acrisi, smeura, tufisiuri frumōse si altele, cari te potu preface in bani. Pre unu straturelu de 5 metri l 10 metri lungu se potu cresce la 10,000 vitie de via, a se inradacinā, cari, dacă voru fi de specialitāti ales potu vinde sut'a cu cāte 2 fl. si asia cele 10,000 d 200 fl. v. a. Si ce lucru recere cultur'a, respective pli si sapatulu straturelulu de 5 metri latu si 10 metri l Nemica tōta, nice nu merita a se mai aminti.

Prin urmare modulu de a-si creā invetiatōrii un voru de castigu insemnatu, este prea usioru, numai vo pucina diligintia se recere. Mēre si pere paduretie se pre tōte dealurile, semburi se potu dar' procurā, si cineva nu ar' avē de unde, aceia se potu cumparā din tare negotiatoria cu cātiva cruceri, si ēta cā inceputu facutu.

Aci repetimu in se de nou cā loculu, unde se fac l'a de pomi trebuie se fia intorsu, rigolatu, celu pucinu 40 centimetri. Nu trebuie cruatiate pucinele spese, cā ste prin crescerea secura si grabnica a pomiloru si ace'a cā loculu rigolatu nu produce burueni multe, se rein indicitu.

Acea inca o repetimu, aci, cā semburi de pōme bue se fia semenati de tōmn'a, numai asia resaru secu

Apoi de ace'a nu avemu a ne teme in tiēr'a n cā nu vomu aflā cumparatori pentru pomii frumosi soiu bunu. Se avemu numai, cāti amu potē vinde.

Mai mare ar' fi in se castigulu moralu. Comun'a pectiva s'ar' implē cu pomi, poporulu inca s'ar' ind la cultur'a pomiloru; si cine ar' fi celu laudatu din pārtile? Nime altulu, de cātu invetiatōriulu, elu ar' av ritulu de a fi indeplinitu unu lucru bunu, demnu de laud'a, de si elu atunci lucra in interesulu propriu.

Scōlele de pomaritu stau, in cele mai multe cor desierte, cresc numai scai muscanesci, cucute, brustu ciunafāi in ele, spre rusinea invetiatōriulu, pentru c cātu va invinovati elu pre curatoratulu scōlei, care n ingrigiesce despre cele necesari la cultur'a gradinei, i ma totu numai invetiatōriulu remane vinovatu. Apu invetiatōriulu si pacteze cu curatoratulu, ca acēst'a se gradin'a scōlei in usulu invetiatōriulu pre langa con nea ca acēst'a se cultiveze si altele asemenea in ea, s trueze pre copii si ca arenda se deea in fia care anu ma anumita de pomi nobili, cari ar' fi se se venda i vorea scōlei ori se se sadēsca in cutare gradina; ē

i lipiti pomi se fia a-i invetiatorului pentru lucrulu si spe-
multu le acestui'a.

a se Asia inca se pôte cultivá gradin'a scolei si inca cu
torulu scolariloru, cari spre impintenare si desfatere potu
de primésca si ei dela invetiatoriu câte 3—4 pomi, cari
la si duca acasa in gradinele parintiesci,
coriu. Se speramu că nu vomu mai avé nice o gradina de
se ami, fara pomi, nice invetiatori lipsiti!

Spiritulu de asociare la romani.

(Continuare).

Astadi este incredintiata bisericei o cauza fôrte mo-
ntôsa, o cauza, dela carea depinde esistenti'a nôstra, in-
legemu caus'a scolara. Acésta cauza nu prosperéza cu
mediunea dorita. Sunt multe impregiurările, care o impe-
bili, ca si o facu se nu pôtă luá aventulu necesariu in des-
sumultarea sa. Unele din aceste impregiurări inse, avemu fir-
ma, ca convictiune, că domnindu intre noi mai multa armo-
mar, si mai multu interesu de lucru, pre langa unele sacri-
liba ne totusi s'aru puté delaturá. Căci ce impedeza caus'a
OO petra scolara? Infacisiandu-ne adeverat'a stare a lucrului,
diorini, nu află trei momente principali de acésta natura, si anu-
: lips'a de materia, lips'a numerului recerutu de inve-
tia, stori cu qualificatiune de ajunsu, si unu neinteresu facia
ri tôte scôla, din carele provine de siguru cercetarea necores-
ri latadietoria de astadi a scôlei.

via, A aceste trei momente stau in o legatura fôrte strensa
alesu, alu cu altulu. Seraci'a nôstra ne face, se nu putemu adju-
O dar scôlele nôstre asia, precum ar trebui, se nu putemu
plivă si sustiené numerulu recerutu de scôle dupa trebuin-
ri lunde nôstre cele multe, si se nu putemu dotă pre invetiatorii
tri, asia precum aru merită dupa greutatea oficiului, ce
unu pôtă, si a misiunei cei mari, ce le este incredintiata.
I vor feliu carier'a cea mai frumôsa din lume nu eserceza o
se pere atractiva destulu de insemnata asupra tenerimei nô-
si p, pentru că starea actuala a invetiatoriloru lasa fôrte
din ltu de doritu, si nu pré este de invidiatu. Pre de alta
putulu te invetiatorii actuali avendu a se luptă cu cele mai
ri lipse, nu au nici ocaziunea, dar nici dispositiunea si
faces'a de a-si concentră cu trupu cu sufletu tôte puterile,
pucinu e a satisface chiamării loru. Sub astfelu de impregiu-
e, scôl'a in multe locuri nu dispune de puteri de ajunsu
u si e a reversă preste poporu fructele, ce le ascépta elu de-
reindu scôla.

Dandu lucrului atentiunea cuvenita, vomu vedé inse,
omé, aceste pedeci se potu delaturá, pre langa o activitate
secur, aonica a tuturoru factoriloru, de cari dispunemu. Ce pri-
a a nôs, ce punctulu dantaiu, este fôrte adeveratu, că suntem se-
nos si i; dar daca amu fi mai entusiasmati pentru cauza, sun-
u siguri, că totu amu puté află medilócele necesari,
u n'a cari amu puté ajutá acestui reu. Mai in fie care comuna
indem, emu că la unele ocaziuni, d. e. pre la serbatori se chel-
din pscu pre paradi, basate pre cutare prejudetiu sume fru-
avé se de bani. In multe locuri observămu, că se perdu ne-
de oatate unele lucruri din cari poporulu aru puté se-si fa-
venite frumôse. Vedemu in multe locuri gradini, cari nu
a. ducu proprietarialui nimicu, lu-vedemu pre acest'a ve-
com, du la orasiu si cumperandu de aci cu bani scumpi legu-
rustur, le trebuintióse pentru casa, in timpu ce cu pucina ostendela si
ru că ru fi pututu produce elu insusi in gradin'a sa, si altele multe.
re nu feliu vedemu pre romanu spesandu de multe ori banii
ei, in pre lucruri, cari si le-ar puté produce elu insusi si fa-
Apuc, bani. In modulu acést'a se cheltuoscu din pung'a roma-
a se nului o multime de bani, cari sub astfelu de impregiu-
cond, s'ar puté intrebuintá, fara ca se semta greutate si sac-
ea, se cie pentru unele si altele scopuri comune.

anu Ei bine, daca ne amu pune cu totii pe lucru, si amu
da in age atentiunea poporului nostru asupra multeloru isvóre

de venitu, pre langa cari trece astadi fara se-le [esploa
teze in folosulu seu, elu ar află multe isvóre de castigu' de
cari pana acum nu a facutu intrebuintiare. Facendu acé-
st'a l'amu ajutá intru inmultirea veniteloru sale, si i-amu
ridică capacitatea de a contribui pentru scopuri comune, si spe-
cialu pentru scôla. Daca in singuratocile comune aru esistá mai
multu spiritulu de asociare in acésta directiune, si inteligentu, pre-
otu si invetiatoriu aru lucrá cu trupu cu sufletu pentru inmul-
tirea veniteloru poporului, si l'aru desmantá dela multe chel-
tuieli diadarnice, aru află destule căi, prin cari aru puté
aduná banii necesari pentru sustienerea si dotarea scôlei.
Poporulu nostru este darnicu din natur'a sa, si nu se pôte
nici decātu crede, că elu nu ar voi se contribuésca pentru
scôla, daca i-amu aretá calea, prin care se pôtă satisface
mai usioru, si fara se semta mari greutāti acestei necesi-
tāti, si daca ar fi destulu de luminatu in privinti'a folóso-
loru celoru mari, ce le pôte avé din asfeliu de contribui.

Fie omulu câtu de saracu, totu face tôte cele possibile,
ca se-si castige panea de tôte dilele, cu carea se-si sus-
tiena viétia. Daca ne amu incercá cu toti, a inspirá in ôme-
nii nôstri convingerea că scôl'a este pentru omu tocma asia
de neaperala trebuintia ca si panea de tôte dilele, atunci
elu nu si-ar crutiá nici decātu ostencil'a de a-si procurá
medilócele, prin cari se pôtă satisface si acestei necessitati
de urgentia; elu s'ar retrage dela alte cheltuieli, si ar oferi
denariulu seu bucurosu pentru scôla. O astfelu de incer-
care nu pôte romané fara succesu. Avemu câteva casuri
practice, carine intarescu in acésta credinti. In timpulu
din urma ne amu pututu convinge, că desi sunt fôrte grele
impregiurările, in cari traimu, totusi in unele parti astfelu
de încercări nu au fost lipsite de succesulu doritu.

Devenindu apoi prin o actiune comuna in positiunea
de a puté dotá mai bine si mai regulatu ca astadi invetia-
torii, ei nu ne voru lipsi nici decātu, ei se voru inmulti,
si se voru nisuf a ajunge starea aceea si gradulu acél'a de
calificatiune, prin carele se pôtă corespunde pre deplinu
chiamării si carierei carei'a s'au dedicatu. O astfelu de stare
va deveni unu indemn puternicu, care va face pre multi
parinti a-si pregatí pre fii-loru pentru chiamarea de inve-
tiatoriu, si apoi in senulu poporului romanu, este pre dep-
linu constatatu, că talentele nu lipsescu.

Er invetiatorulu bunu posedu in metodulu seu si in
cunoscintiele, ce le preda, destula putere, prin carea se pôtă
atrage atātu pre prunci la scôla, câtu si pre parinti a
ingrigi, ca pruncii loru se nu fie lipsiti de avantagiile, ce
le pune la dispositiune acésta institutiune de crescere si des-
voltare a némului omenescu.

Esperiintiele facute in timpulu din urma ne constatéza
pe deplinu, că romanulu este capace de cultura, si că in
elu esista dorinti'a si zelulu de inaintare pre terenulu ace-
st'a. Daca i-s'ar deschide calea, si i-s'ar aretá medilócele:
atunci nu mai incape nici o indoieala, că elu ar face to-
tu ce i-este posibilu pentru sustienerea institutiuniloru, in
cari privesce conditiunile esistentiei sale. Acestea tôte nu
se potu ajunge pre alta cale, decātu numai desvöltandu si
nutrindu in sinulu biserice si natiunei unu spiritulu puter-
nicu de asociare. (Va urmă).

D i v e r s e.

+ Biblioteca de lectura pentru tinerime. Au aparutu
de sub tipariu „Cincidiaci de istoriôre morale“ pentru baieti
si baiete de amicu prunciloru F. H. Cu siese chipuri colo-
rate. Sibiu, 1878. Editur'a si tipariulu tipografiei eredei de
Closius. — De multu se simtiá la noi lips'a de carti de lectura
pentru tinerime, care se-o indulsca si atraga spre inve-
tiatura. Carticie'a de istoriôre morale, ce o anunciamu
publicului, a astupatu acésta lacuna mare. Meritul acestei
carti este pelanga escelinti'a sugetului seu, limb'a usiora
si corecta in care se afla scrisa. Ea va formá o adeverata

lectura și o bunătate nepretuită pentru copii, și nu avem cuvinte de ajuns pentru a-o putea recomanda după meritul și importanța ei tuturor educatorilor și parinților. Cartea are un format elegant, și o ajustare frumoasă: Se poate capeta în tipografia eredei de Closius în Sibiu; în Brăsovu la Frank et Dresnandt, cu prețului 1 fl. v. a. de un exemplar. Fiindă această carte îmbrăciată cu caldura de on. publicu, autorele promite a publica în scurtu timp și alta colecțiune de cincideci de istorioare.

* **— Multumita publica.** Din incidintele că în anul acesta în alumnul pedagogiei diecesane se sustinu 50 de tineri însușiți de mijloc, precând în bugetulu votatu spre acestu scop de catra venerabilulu sinodu eparchialu erau numai 30 tineri preveduți, Preșanți'a Sa parintele episcopu diecesanu Ioanu Metianu, s'a aflatu indemnata a se adresa catra oficiile parochiale din comunitate din apropierea Aradului ca se contribuie câte ceva la trebuințele tinerimei din alumnul. În urm'a acestei adrese parintele Georgiu Popoviciu din Minisiu, prezintă o colecțiune de următorii contribuți: Georgiu Popoviciu, preot 5 fl. și Dn'a soție Irin'a 1 fl. Saltész Maria 50 cr. Franciscu Butiurea, notariu 5 fl. Z. Mircu 1 fl. Mihaiu Curutiu 1 fl. Danilla Joanu, preceptoru 40, cr. Peti Onu, jude com. proces 50 cr. Simionu Mitru 30 cr. Mare Joanu 1 fl. Sava Vasilu 40 cr. Vasilu Mosiu 20 cr. Len'a Bradeanu 50 cr. Miculitia Simionu 50 cr. fiulu seu 20 cr. Ardeleanu Nicolae 20 cr. Dimitrie Batrina, jude primariu 1 fl. Antoniu Cosia, invet. 1 fl. Svetco George, economu 1 fl. Precusiu Danila 1 fl. Mariutia Cosasiu 20 cr. Eva Cosia, invetiatoresca 50 cr. Fratii Antonoviciu 4 fl. Georgiu Haiducu 25 cr. Dragosiu Mitre 30 cr. Petru Haiducu 1 fl. Petru Toriceu 30 cr. Rusand'a Todoru 40 cr. Petru Batrin'a 40 cr. Vasilu Braneanu 50 cr. Vasilu Neamtii 50 cr. Sava Iotia 40 cr. Vasilu Popoviciu 20 cr. Ioanu Opreanu 20 cr. Voica Floru marit. Peti 20 cr. Braneanu Mihaiu 60 cr. Sarandanu Todor 20 cr. An'a Miculitia 20 cr. de totu 32 fl. 50 cr. v. a. pentru care, binevoitorii contribuți, cari nu întârziară în a sursă cu denarii lor la creșterea tinerimei romane, primescă această mulțumită. Constatam din cele de susu cătu pute face unu preot zelos și conșiu de chiamare, si într'o comună mica ca Minisiu, si ce influență are asupra poporului premăgerea cu exemplu a preotului. Direcțiunea alumnului, pedagogicu din Aradu.

(**Rinulu înveninat.** Luni'a trecută după amădi s'a cufundatu în Rinu langa Mülhahfen, districtulu Koblenz unu vaporu, ce eră încarcatu cu 2500 maji de arsenicu. Corabi'a, care se numia „Ryn si Schelde“ plutind pre Rinu în sus s'a împedecatu în pamentu și în urm'a stricăturiilor, ce i-se causeră a trebuit să se cufunde. Guvernulu din Düsseldorf, auzind de acest'a, a gasitu cu cale se previe pe locuitori de a nu se folosi de apă Rinului nici pentru ămeni, nici pentru vite. Esista asemenea temerea, că si apă conductului orasienescu din Kablenz este înveninata.

(**Propagand'a unei femei.** Foile engleze se ocupa de unu timpu încôce de o tinera femeia americana, Mistress Victoria Woodhull, care propaga cu unu zel și succesu foarte mare prin Liverpool, Nostingham, Manchester, Glasgow și Londra. Mistress Woodhull este de parere, că omenimea numai atunci va putea ajunge la perfecțiune, dacă se va șterge institutiunea casatorie. Dna Woodhull e o femeia foarte simpatica și dotata cu elocinția admirabila. S'a casatoritu de foarte tinera, și avu nenorocirea se face o rea alegere, din această cauza se despărți de barbatulu ei și acum lupta în contra institutiunei sub care a suferitu atât de multu. În cele mai multe state ale Americii de nordu a ținutu vorbiri asupra delicatei cestiuni a casatorie. În multe locuri a fostu desprețuită, insultată, ba chiar si atacată, în alte locuri însă a fostu primită cu atatu mai multu entusiasm și admirată. Milionariulu Vanderbilt

i impuse cu curagiulu ei atât de tare în cătu acantatu de extraordinariulu curagiulu ce-lu arată tineră mea, i propuse se ocupe la densulu unu locu ca eresa. Dna Woodhull primi și deschisa cu sor'a sa una o banca foarte rentabila. Cu izbucnirea crizei si-inchisa banc'a si cortina propagand'a sa. Mai tară se o foia si cu ocaziunea alegerii de presedinte al lor unite, propuse în acei'a foia si candidatur'a sa. natu ținut o vorbire și castigă prin cutesanți'a sa a rinti, în cătu acestia formara unu clubu pentru a alegerea ei. Se întielege de sine că alegerea nu acesteia însă clubulu admiratorilor ei mai esista se numesce clubulu „Victoria.“

„**Soldatulu turcu Omeru** este singuru care a scapatu viu din echipagiulu monitoriulu Lufti Gelil, care amenință Brail'a, și care a făcutu în aeru la 13 Maiu. Omeru, parlitu de flacădiutu o departare de vr'o cinci sute de stangini p'un între nesce salcii. A două di venind Rusii se ia monitoriulu, care fusese aruncata între salcii, au ste densulu, si l'au dusu în Brail'a. Acolo i s'a îngrijirea. M. S. imperatulu Alesandru venind în l'a vedutu în spitalu. Omeru, pre carele lu-urmară tēm'a, că va fi ucisu, s'a rugatu de iertare. M. S. guratu, că nu numai că nu-i va face nimicu, dar se va insanatosi, va fi liberu se se duca ori undă — pentru care i-a si datu cincideci poli de aur insanatosiandu-se a avutu fericirea de a se conadeverulu cuvintelor M. S. imperatulu Alesandru s'a întorsu în patri'a lui. Amintirea durerilor din jacere se va șterge din minte-i; nu se va șterge odata orărea acelor minute, în cari elu a calatorit si a cadutu între salcii pre prundu, unde a lesinatu aventulu, ce i-a datu izbucnirea vasului, elu servatu conșiența pana în momentul caderei. lesne întipui cineva orărea acelei calatorii. Întrebat dici despre cugetările, cari i-au trecut prin minte în momentul aruncării pana în momentul caderei elu pusu: Ceea ce știu este, c'am simțitu de odata isbindu-mi figur'a, partea de diosu a corpului meu sburandu în aeru. O singura idee mi-a trecut capu, aceea, că voi cadé în apă si voi muri n'am simțit'o. Candu m'am desteptatu eram în acestu

„**Simțimintele unui guilotinat.** — „ment“ publica o autobiografia a unui guilotinat dile au scapatu numai din caus'a unei scrințeli machine, scrințeli care au împedecatu caderea satirbue se adaogemu că dram'a ce insiramu mai la adeverata; ea s'a petrecutu în anul 1873. în Ital care avea se fia victim'a unei erori judiciare, eră lianu numitu Mondate. Simțirile următoare le-a însusi unui redactoru alu diariulu „L'Evenement.“ În diu'a de 17 Aug. 1873. la 8 deminēti'a, preonia intră în celul'a mea pentru a-mi spune că trebu Candu puse man'a pe umerulu meu, me desteptai lesei îndata ceea ce-mi spunea. Cu totă tari'a ce pana atunci, ingalbenii grozavu. Vrusei se vorbescu, eră înclăstata. Unu frigu de mörte mi-cuprinsese metatea de josu a corpului. În fine încordandu-mi terile, putui se scotu aceste cuvinte: „Non e vero adeveratu“. Preotulu mi-responduse nu știu ce. N'au cătu o vijiire continua. . . . Eram întocmai calovitu în capu cu o maciuca. Perdusem mai totă c starei mele. Preotulu miu unu prosopu în apă si-i fruntea. Atunci dadui unu tipetu grozavu, dicand inocentu! sum inocentu!“ Elu mi-dise d'a închină jert'a vietii mele, si urmă a-mi vorbi încetu. Înceau mai bine, candu vediu că erau câțiva ămeni negru în celul'a mea. Unulu ținera în mana unu hartie. Eră grafierulu, care mi-cetise sentința.

cest
tine nu întielesesem nemicu. Unu simtiementu de mandria
a buni deodata in mine. In timpu de câteva minute nu mai
sa di frica; me sculai si disei că dacă trebue se moru, voi
finase moru cu curagiulu inocentiei. Vorbiam iute, me in-
tarzam de chiar cuvintele mele. Mi-eră frica de tacere, frica
alu mi intrerupe vorb'a, si fora se resufiu, multumii tutu-
sa si cerui de mancare. Mi se aduse o césca cu cioco-
atã, pe care n'am voitu s'o primescu. Desperarea me cu-
a ludea ér. Vedeam ca in visu esiafodulu, si fora voie in-
reai pe cei din giurulu meu: „Are se me dora multu?”
a si óce mi-réponse: „Nu”. Atunci vediui inaintea mea unu
omu într'o manta de lana négra, — calaulu! Voiã
u inae scolu, se me aperu, se strigu că sum nevinovatu, dar
ui hai, candu mi-am venitu in fire, eram legatu, tunsu, in
fostia, si caruti'a mergea spre piati'a unde érá esiafodulu.
cãri, acai o rapede si spaimentata ochire asupra grozavei
unu hini. . . . Cugetarea-mi perise. Mi-para ca furcile
aternalu satirulu, erau inalte ca catartele unei corabii.
ia bai arcara pe trepte; nu mai aveam decât o ideia ficsa:
u datigu. Dar cum? Me simtii culcatu. . . Mi-para ca sum
a datigu — si ca asteptau acolo multu, multu. . . .
in simtii la gátu o lovitura séca si tare. . . . Lesinaiu,
maria, deia ca satirulu mi-desfacu-se capulu! Nu érá satirulu
ar in care cadiuse, ci unulu din lembele, care impreunau
unde le. Scitti urmarea. Candu mi-am venitu in fire eram
au in tu in spitalulu inchisorei. Adevuratulu criminalu, sgu-
convi de cea ce se intemplace cu mine la esiafodu, se denun-
dru singuru”. (Resboiulu).

= **Proiectulu de respunsu la discursulu tronului.**
a Ta! Ostenii nostri au facutu din peptulu lor zidu
ge in perare alu hotareloru tierii. Sub povetiuiirea vitédiului
oritu Domnu, au improspatatu, cu condeiu muiatu in sangele
lesina scrisórea neartarnarii, scrisóre nici o data stérta din
elu si a vietiei némuriloru, de si coperita de mucegaiulu vre-
erei. u de pásuri si de ingenunchiare din diu'a candu brati-
ebatu omanului remasu veduvu de arma, din diu'a candu
inte e fu de simtiri romanesci inim'a povetiuitoriloru lui.
elu sangeróse facendu din Plevna chei'a operatiuniloru
ata o re la Dunare, ostirea nostra, avendu onórea d'a fi ali-
i amo a faptu cu puternic'a armata a Imperatorelui Rusiloru,
trecurti va aceluasi vrasmasiu, urmă se se intalnéscã in
nuri. alu de onóre, la diu'a primejdiei. Acést'a se intempla
vestus omentulu candu trebuintiele strategice au stramutatu
- „Mlgaria lini'a nostra de aperare. Guvernulu Mariei Tale,
at aldin senulu represintatiunii tierii, avea de la ea deplina
rteli aintia de a alege omentulu si loculu trecerii ostirii
satirufiuviu, destulu se fi fostu acea trecere ceruta de inte-
la va aperarii tierii, si a feririi ei de a ajunge campu
Italia su si intristatoru alu unui resboiu, ce noi nu l'am do-
erã nici l'am provocatu. Peste Dunare ca si pe malulu ei,
e-a spa vediutu cum sciu se-si faca datori'a osteniei sei, si
ent. “Ei, cari se indoiau, au crediutu si au întielesu ceea ce
preotbépta istoria le tacuse: ei au întielesu cã nému fu
rebues care pe invingatorii crestiniiloru aliatii dela Nicopole,
ptai sia singuri la Rovine si la Racova; ce nému fu acel'a,
ce patr'atata lunga vreme a sciutu se oprésca la Dunare
escu, ga pornitu si resturnatoru alu ordieloru Semi-Lunei?
sese u echourile neamutite ale trecutulu respundu astadi:
u-mi la! Grivitia! si chiaru 7. Octobre! . . . cãci, Maria
vero!nt perderi care pretiuiescu si ajungu manóse câtu si
N'aud'a, in istori'a renascerii unei natiuni! Am avutu, Maria
ti ca nimu, multe si scumpe perderi. — Tiér'a le-a plansu,
ta com binecuvintéza astadi, si mane, la diu'a pacii va pune
si-mineuitarii pe mormintele celor'a cari si-au datu viet'i'a
candu ea. Amintindu-si cã dela fie-care vatra romanésca
linã la priimitu si mane inca va mai primí unu osténu,
Inceperea se va grabi a votã o lege care se faca cu putin-
nemi intinuarea familiei in jurulu vetrei sale, chiaru daca a-
u unu latori'a si viteji'a vor fi lasatu golu, loculu anui tata,
nti'a, mi fiu. Mostenitoru alu credintiei Domniloru nostrii
cã temeli'a neclintita a Domniei nu sta numai in ageri-
stiriloru ei ci mai cu séma in intocmirea gandulu si a

voiei Domniloru cu gandulu si vointi'a tieriei, Maria Ta arati
parerea de reu că n'ai pututu veni in mijloculu represintan-
tiloru ei spre a le aduce Domnescu-Ti cuventu de salutare.
Dar ce salutare mai scumpa, Maria Ta, pentru noi ca ves-
tea isbandelor ostirii romane? ce urare mai scumpa ca
stirea că M. S. Imperatorele Alesandru, puterniculu pe câtu
si gratiosulu aliatu alu Mariei Tale, a onoratu in persón'a
Mariei Tale ostirea nóstra, incredintiandu si Domnului ro-
manu parte mare si alésa din gloriósele ostiri imperiale,
spre a le duce la loculu unde pericolulu fiindu mare, mai
mari si pline de rodnicie vor fi laudele isbandei! Da,
Maria Ta, dacă n'ai pututu veni in mijloculu nostru, noi
te-am urmaritu pretutindenea: tiér'a este cu inim'a acolo
unde fãlfãe drapelulu ei. — Ca si Maria Ta, adunarea cu-
geta, simte si declara că: Domnu, oficiaru si ostasiu se cade
se stea la posturile lor pe campulu de onóre, pana atunei
cand Maria Ta cu guvernulu Mariei Tale, cumpanindu vre-
mile de grija in care i s'au incredintiatu puterea, sfatuin-
du-se cu inim'a lor romanésca si matura, si punendu adese
urechi'a la inim'a tierii, va crede că s'au ajunsu scopulu ce
acéstã Adunare i-a insemnatu. Acestu scopu este, Maria Ta:
„aperarea tieriei, si asicurarea statulu, romanu ast-felu ca
la viitórea pace Romania se iésa cu o positiune politica
bine defínita si natiunea de sine statatóre se póte a-si im-
lini misiunea sa istorica”. Multumita Mariei Tale, straja
neclintita a drepturiloru si-a intregimei hotareloru romane;
multumita sangelui versatu pentru sant'a cauza, adunarea,
impreuna cu Maria Ta, nutresce speranti'a că marele pu-
teri garante sunt pe deplinu incredintiate acum, că Romanii
au vitalitate, că natiunea nóstra are consciinti'a misiunei sale
la gurele Dunarei si voiesce a o indepliní. Plevna cadiuta,
continue resbelulu séu nu, natiunea, nu te indoi Maria Ta,
că ori-care fie jertfele ce pana asta-di au facutu, nu va pre-
getã a se adunã, inarmata si hotarita, in jurulu stégulu
tieriei pana in diu'a candu glasulu drepturiloru ei va aflã
dorit'a ascultare. — Da, Maria Ta, Romani'a nu se mai póte
odihni de câtu in diu'a candu nesmintita in hotarele ei si
sprijinita de puterniculu bratiu alu Augustulu si lealulu
aliatu alu Mariei Tale, se va vedea recunoscuta ca tiara de
sine statatóre, precum i dà dreptulu a fi tratatele ei stravechi
si viteji'a incercata a filoru sei. Pana atunei, pana candu
tieriei va fi data fericirea a primí pe Maria Ta in fruntea
ostirii, Adunarea in celu mai perfectu acordu, ca si pana
acuma, cu guvernulu esitu din sinulu ei, se va ocupã cu
staruintia, de legile ce-i vor fi cerute pentru trebuintiele tie-
rei in genere si ale armatei in parte. Inainte dar, Maria Ta,
cu Ddiu si cu natiunea, neclintiti pe calea isbandei, a
independintei si-a mariei patriei nóstre! Strinsa cu iubire
si devotamentu in jurulu Dómniei nóstre, — care, alaturea
cu cele-l-alte femei romane, léga duiosu ranele voiniciloru
cadiuti pentru tiéra si mangae mamele si sotiile amarite, —
adunarea Romaniei tramite chiaru pe campulu luptei dele-
gatiunea ei, spre a duce Domnitorulu Romaniloru, urare
din inima si rostiore de devotamentu, strigandu: Se traiésca
Maria Sa Carolu I., Domnitorulu Romaniei independente!
Se traiésca Maria Sa Dómnia! Se traiésca armat'a romana!

= **Invitare de prenumeratiune la „Cuventari bis-
ricesci si funebrali.”** Credinti'a este din audiu, ér'audiulu
prin cuventulu lui Dumnedieu.... si cum voru audí fora de
predicatoriu. Rom. X. v. 17—14. Precum pastoriulu din
campu pastoresce si hrãnesc turm'a cu érb'a care nu elu
a produsu: asia si pastoriulu sufletescu (preotulu) trebue se
nutrésca turm'a cuventatoria cu cuventulu vietiei
pornitu nu dela elu ci dela Dumnedieu. Preotulu este da-
tu a nutri prin evangeli'a lui Cristosu cetatienii pentru patri'a
cerésca; lui este incredintiatu ca se sporésca pe pa-
mentu factorii faptelor bune si frumóse; prin invetiaturile
lui trebue sè se starnésca: pace si fericire intre familie, in-
florire in statui, credintia in Dumnedieu, indemn u spre cul-
tura, zelu si activitate pentru prosperarea binelui comunu
etc. etc. Aceste se potu ajunge numai prin poterea cuven-
tulu; cãci „credinti'a este din audiu, ér'audiulu prin cu-

ventulu lui Dumnedieu." Rom. X. v. 17. Petrusu de insemnatatea datorintelor cari suns impuse preotului, amcompusu unu manualu de cuventari bisericesci si funebrali" a caruia lipsa se simte de multe ori. Scopulu ce l'am avutu in vedere la compunerea prediceloru a fostu: a binevesti Evangeli'a lui Cristosu, si a le imfrumsetia prin limb'a poporului. In armoni'a, stilulu si cuprinsulu loru iubittii mei frati in Cristosu voru afla materialulu, pre care formandu-lu de dupa trebuintiele ascultatoriloru lu-voru folosi cu succesu. Cartea va cuprinde 20 de cuventari si va esi de sub tipariu la finea lui Ian. 1878 altcum terminulu indicatu va aterná dela succursulu si numerulu prenumerantiloru. P. T. Domni Protopresbiteri suntu rogati cu distinsu respectu, se binevoiesca acésta invitare de prenumeratiune a o cerculá in tractulu submanuatu si a recomandá imbratisierea calduroasa a acestei intreprinderi bisericesci. — Pretiulu cartei va fi: 1 fl. v. a. La 12 esemplarie se da 1 gratis. Bani de prenumeratiune se se adresezie la subscri-sulu in Kétegyháza (cottulu Békés.) Kétegyháza, in nov. 1877. Iosifu I. Ardelénu, preotu.

Depuneri de capitale pentru fructificare.

Se primescu la institutulu subsemnatu:

- a) pe langa anuntiaraa radicarei in sensulu statuteloru cu 6% interese;
- b) sub conditiune de a se anuciá institutulu radicarea depunerii la 3 luni inainte cu 6½ % interese;
- c) sub conditiune de a se anuciá institutulu radicarea depunerii la 6 luni inainte cu 7% interese.

Interesele incepu cu diu'a, care urmeza dupa diu'a depunerii, si incéta cu diu'a premergatoria dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, cá numai dupa acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu pucinu 15 zile.

La dorinti'a deponentelui se potu stabili in diu'a depunerii capitalulu si conditiuni speciale de esolvire, cari se insemna apoi in libelu si in cartea depuneriloru institutulu. In atare casu restituirea depunerii urmeza dupa aceste modalitati speciale.

Depunerile tramise prin posta pe langa comunicarea adresei deponentelui se rezolva totu de-a-un'a in diu'a primirei.

Asémene se potu efectui prin posta anuntiari si radicare de capitale.

Sibiu, 29 novembre 1877.

„Albin'a",
institutu de creditu si d'eco-
nomie in Sibiu.

Concurs.

1—3.

Concursu se escrie pentru intregirea parochiei vacante din comun'a *Lapusnicelu* in protopresbiteratu Mehadiei pana in siese septemani dela 1-a publicare.

Emolumintele impreunate cu acésta parochie sunt: una sesiune de 23 jugere pamentu aratoriu si fenatiu, 11 jugere se despagubescu dela erariu cu 43 fl. 86 cr. una suta fl. pentru biru si stola, afara de nunti si alte servitie, cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta parochie au a-si trimete recursele lor — instruate in sensulu stat. organicu bis. adreseate comitetulu parochialu, catra administratorulu protopopescu in Mehadia.

Lapusnicelu in 9 Novembre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Stefanovicu*, administratoru.

Conformu decisiunei V. Consistoriu alu Car. din 22. Septembre cu Nr. 735. se deschide, pent cea vacanta din comun'a *Rachitova* in Protop. Oravitiei, Cottulu Carasiului, concursu cu termi 18 Decembre a. c.

Emolumintele sunt 32 jugere de pament sesiune, birulu dela 109 de case si stol'a indati.

Doritorii de ocupá acésta parochie au a-si cursele instruate in sensulu statutulu organicu mitetulu parochialu din *Rachitova*, si ale trimite presbiteru *Iacobu Popovicu* in Oravitia.

Rachitova in 8 Noemvrie 1877.

Comitetulu p

In contielegere cu D. Protopresbiteru tractua

Concursu se escrie pentru ocuparea postulu tiatori in comun'a *Socolariu*, dieces'a Caransebes presbiteratulu Bisericei-Albe, pana la 18-lea Dec st. v. in care di se va tinea si alegerea.

Emolumintele sunt urmatoarele: a) salar gata anualminte 300 fl. V. A. b) 10 orgii de care are a-se incaldi si scol'a, c) 2 jugere de gradina de legumi si c) cuartiru liberu.

Doritorii de a recurge la acésta statiune in au se-si instruedie recursele conformu stat. org sande comitetulu parochialu din *Socolariu*, si inspectorulu scolaru *Iosifu Popovicu* in *Jamu*, p de alegere.

Recurrentii au se se presente in persóna in minica séu serbatóre pana la diu'a de alegere spr desteritatea in cantari si tipicu.

Socolari 9 Noembre 1877. Comitetulu pa

In contielegere cu mine: *Iosifu Popovicu*, proto

Conformu Ord. Ven. Consistoriu din 5 No Nr. 2588. se deschide concursu pentru deplinire din *Petirsu* protop. *Lipovii*, cu terminulu de 6 Decemvre st. v. a. c.

Emolumintele sunt: un'a sesiune pamentu fenatiu, intravilanu, biru parochialu dela 77 cas mesura de cucurudiu, stolele usuate.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au : recursele instruate in intielesulu statutulu organ sate comitetulu parochialu, d. protopopu *Ioanu Lipova*, avendu recurrentii a se presentá nainte d vre-o duminica, séu serbatóre la s. Biserica, sp desteritatea in cantari, si tipicu.

Petirsu 9. Noemvre 1877.

Comitetulu p

In contielegere cu mine, *Ioanu Tieranu*, proto

Nepresentanduse recurrenti in 4 octobre : ocuparea parochiei din comuna *Chechesiu* se desh adoua óra pana la 4. Decembre a. c. in car tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: birulu dela 110 c mesura cucuruzu, 1 sesiune pamentu de aratu stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá parochi'a sunt avisa sentá in vreo duminica nainte de alegere, sp desteritatea in cantari si tipicu.

Recursurile adresate catra comuna sunt *Redis*. d. protopresbiteru la *Lipov'a*.

Chechesiu, 6 novembre 1877.

Comitetulu

In sciarea mea *Ioanu Tieranu*, protop.

Redactoriu respundietorin: *Vinceniu M*